

3. Кривачук Л. Актуальні проблеми соціально-правового захисту бездоглядних і безпритульних дітей: окреслення специфіки / Л. Кривачук. // “демократичне врядування”. – 2014. №14. С. 6.

4. Служба у справах дітей Чернігівської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://ssd.cg.gov.ua/index.php?id=28126&tp=1&pg=>.

5. Горобець І. В. Механізми державного управління у сфері протидії дитячій безпритульності та бездоглядності в Україні [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. держ. упр. : 25.00.02 “Механізми державного управління” / І. В. Горобець. Івано-Франківськ : [б. в.], 2012. С. 13.

Лавріненко М. В.,

здобувачка вищої освіти 3 курсу, група СР-181

Національний університет «Чернігівська політехніка»(м. Чернігів, Україна)

Науковий керівник: **Ревко А. М.,**

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри соціальної роботи

Національний університет «Чернігівська політехніка»(м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЖЕРТВАМИ НАСИЛЬСТВА

Сучасне українське суспільство на жаль продовжує втрачати ті цінності, норми, ідеали, котрі традиційно були закладені в його основі, що призвело до різкого зниження психологічного здоров'я. Важливо зауважити, що найчастіше причиною цього є насильство. Об'єктом насильства може стати будь-яка особа, незалежно від її рівня життя, соціального положення, або місця проживання. В історії людства жорстокість завжди була актуальною проблемою. Невикорінні людські якості, а саме заздрість і ненависть породжували жорстокість, часто таку, котра не має пояснення. Слід зазначити, що яким би цивілізованим і розвиненим економічно не було суспільство, насильство залишається невирішеною проблемою.

Метою публікації є дослідження особливостей соціальної роботи з особами, котрі стали жертвами насильства.

Насильство – це суттєва проблема сьогодення, котру в більшості випадків складно прогнозувати, тому проблематика насилля досить широко представлена у психологічному аспекті у працях таких науковців, як: А. Асмолова, Б. Братуся, Т. Драгунової, В. Знакова, Н. Зинов'євої, Л. Зюбіна, Н. Левітова, Н. Максимової, Н. Михайлової, К. Сельченюк, Л. Семенюк, Н. Солдатенко, Н. Тарабриної, Д. Фельдштейна. Проблеми насильства були також присвячені роботи зарубіжних психологів: А. Бандура, Р. Берона, А. Брауна, К. Бютнера, А. Мічерліха, М. Пападопулу, Д. Річардсона, Р. Соонетс, З. Фрейда, З. Хола, В. Холичер. Проблему насильства та агресії досліджували і соціологи, а саме: Р. Арон, К. Вільсон, Ш. Волін, Г. Ковганич, Г. Моргентау, Р. Нібур, Д. Стей.

Дослідники визначають насильство як емоційну або фізичну образу або загрозу фізичного зразка всередині сім'ї, інші – як фізичну та сексуальну образу на тлі потужного психологічного тиску [1, с. 32].

У соціології та психології існує певна класифікація насильства: фізичне, сексуальне, психологічне та економічне насильство.

Важливо зазначити, що жінки та діти є особливою категорією клієнтів у соціальній роботі, котрі стали жертвами насильства. Індивідуальна робота з жінками, котрі пережили насильство в сім'ї, може провадитись психологами у вигляді консультаційної, діагностичної та корекційної роботи. Більше того, окремим важливим напрямком професійної допомоги у межах зазначених технологій є соціально-психологічна робота зі співзалежністю [2, с. 143].

Слід відмітити, що надання допомоги жертвам домашнього насильства не гарантує того, що воно не відтворюватиметься у разі відсутності роботи з реальними й потенційними порушниками закону. З огляду на це, індикативні втручання, котрі спрямовані на тих, хто

скоює акти насильства в сім'ї, є однією зі стратегій попередження та протидії насильству в сім'ї. Тому робота з чоловіками-кривдниками є невід'ємним елементом профілактичної роботи з попередження та протидії насильству в сім'ї.

Міністр соціальної політики України Марина Лазебна повідомила, що в Україні протягом 2020 року спостерігається зростання звернень з приводу домашнього насильства. Більше того, у 2020 році спостерігалось збільшення звернень з приводу насильства на 66%. За даними Міністерства соціальної політики України, у числі усіх звернень про домашнє насильство – найбільше було від жінок - 86%, від чоловіків – 12% і 2% – від дітей [3].

Соціальні працівники мають з повагою і людяністю ставитися до жертв насильства, а також інформувати їх про їхні права та можливості притягнення кривдників до відповідальності.

Доречно зазначити, що боротьба з домашнім насильством на міжнародному рівні розпочалася на початку 1980-х. Перші міжнародні стандарти захисту особи від домашнього насильства з'явилися на рівні Організації Об'єднаних Націй (ООН) і містилися в міжнародних документах, спрямованих на захист прав жінок і дітей як головної групи ризику вчинення насильства в сім'ї [1, с. 87].

Варто зазначити, що до державних органів та недержавних організацій України, котрі надають послуги постраждалій від насильства особі в сім'ї, відносять:

- Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Центри соціально-психологічної допомоги;
- Соціальні центри матері та дитини;
- Кризові центри;
- Центри медико-соціальної реабілітації жертв насильств;
- Центри/бюро з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги.

Більше того, особи, котрі пережили сімейне насильство мають потребу у психологічному супроводі, котрий може здійснюватися у двох основних напрямках [4, с. 121]:

1) екстрена психологічна допомога при гострій травмі насилля і посттравматичному стресі;

2) тривалий супровід в процесі індивідуального консультування і групової роботи.

На нашу думку, ефективною технологією соціальної роботи з жертвами домашнього насильства є створення терапевтичних груп, котрі складаються з осіб, що зазнали сімейне насильство, члени котрих найкращим чином можуть підтримати один одного, досягти більш високих результатів під керівництвом фахівця з соціальної роботи в захисті своїх соціальних інтересів та в корекції своєї особистості.

Найбільш високий рівень соціальної роботи проявляється у переході від терапевтичних груп до груп самопомоги, тобто об'єднання клієнтів, котрі мають більш ширше коло проблем, тривале існування, сильніше впливають на особистість своїх членів. Сприяння соціального працівника у створенні таких груп означає, що з розряду об'єктів впливу його клієнти переводяться в ранг суб'єктів, тобто вони рівноправно беруть участь у вирішенні власних проблем. Проте, іноді ці рішення можуть бути впроваджені тільки на рівні корекції особистісного сприйняття, тобто коли не змінюються травмуючі обставини, однак змінюється їх сприйняття клієнтом соціальної роботи.

Крім того, з жертвами домашнього насильства у соціальній роботі виділяють наступні завдання: щодо порятунку жертв насилля, щодо підтримки їх соціального функціонування та щодо їх соціального розвитку. Останнє, на наше переконання, є найважливішим та найскладнішим, оскільки саме людський розвиток у цілому полягає в реалізації можливостей кожної людини сповна задіяти свої потенції та прагнення вести довготривале, повноцінне та творче життя [5, с. 287].

Отже, як висновок можемо зазначити, що об'єктом насильства може стати будь-яка особа, не залежно від статі та віку. Більше того, насильство являється явищем комплексним, котра характеризується існуванням різних типів насильства в залежності від характеру

одержаних травм. Базовою метою соціальної роботи з жертвами насилля є зниження психологічного дискомфорту і підвищення якості життя осіб, що зазнали насильства. У наданні допомоги клієнтам особлива увага має приділятися саме постреабілітаційному супроводу та профілактиці сімейної жорстокості.

Список використаних джерел

1. У дзеркалі громадської думки. Права дитини. Насильство в суспільстві. Трудова міграція та торгівля людьми / Т. О. Дорошок, О. А. Калашник, Д. О. Кобзін та ін. ; за ред. К. Б. Левченко; Кіровоград. юрид. ін-т ХНУВС, Міжнарод. жін. правозахис. центр «Ла Страда-Україна». Київ: Агентство Україна, 2008. 96 с.

2. Платонова Н.М., Платонов Ю.П. Насилие в семье. Особенности психологической реабилитации. Санкт Петербург: Речь, 2004. 323 с.

3. У Мінсоцполітики озвучили статистику звернень через домашнє насильство в Україні [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-domashnie-nasyilstvo-minsotspolityky/30970575.html#:~:text=%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0,%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0.&text=%D0%97%D0%B0%20%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%81%D0%BE%D1%86%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%2C%20%D1%83%20%D1%87%D0%B8%D1%81%D0%BB%D1%96,%25%20%D1%96%20%25%20%E2%80%93%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B8>

4. Насилие и его влияние на здоровье. Доклад о ситуации в мире / под ред. Этьенна Г. Круга и др. ; пер. с англ. Москва: Весь Мир, 2003. 376 с.

5. Ревко А. М. Купівельна спроможність заробітної плати як базис розвитку людського потенціалу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Економіка.* 2014. Вип. 1. С. 287 - 294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_1_58

Литвиненко А. М.,

здобувач вищої освіти І курсу магістратури, група МСРп-201

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

Науковий керівник: Мекшун А. Д.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної роботи

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ

На сучасному етапі розвитку та становлення українського суспільства особливе занепокоєння викликають поширення алкоголю в молодіжному середовищі, зниження віку, з якого починають вживати алкогольні напої та наркотичні речовини, проникнення наркотиків до закладів освіти. Мають місце непоодинокі випадки виявлення фактів незаконного обігу алкоголю та наркотиків безпосередньо в навчальних закладах та на прилеглих до них територіях, затримання неповнолітніх у стані алкогольного сп'яніння, вилучення наркотичних засобів та психотропних речовин у школах та вищих навчальних закладах.